

RECUPEREM ESPAI PER A LA SOCIETAT CIVIL

Document d'aportació de la Fundació Barcelona

1.- El passat dia 22 de desembre varen prendre possessió dels seus càrrecs els membres del nou Govern de la Generalitat de Catalunya, sota la presidència del Molt Honorable Senyor Pasqual Maragall i Mira.

Som ben conscients de la singularitat històrica del moment, tot i que entenem que només podrà ser jutjada i valorada efectivament quan ho permeti el pas inexorable del temps, que destil·la les perspectives i asserena els pensaments.

Un moment històric, en primer lloc, perquè representa la retirada del poder polític, després de 23 anys i en un marc de normalitat democràtica, de la persona del Molt Honorable Senyor Jordi Pujol.

Un moment històric, també, perquè per primer cop des de la restauració de l'autogovern a Catalunya, un Govern de la Generalitat intenta avançar en la línia del catalanisme des d'una perspectiva social i política d'esquerres. Fora simplista sostenir que fins ara s'ha governat des de les dretes, o pretendre negar que hi ha hagut un molt fort component social en les polítiques de la Generalitat des de 1980. Ara bé, és un fet que en aquest moment el catalanisme sembla haver adquirit una dimensió transversal, horitzontal, que només deixa fora, per ara, el Partit Popular. Es podrà especular tant com es vulgui sobre si aquest fet nou obeeix al convenciment, a la necessitat o a la conjuntura política. Però, en qualsevol cas, cal valorar-lo positivament. Avui, els objectius més importants del catalanisme polític s'han incorporat també a l'agenda de prioritats del conjunt de totes les forces polítiques d'esquerra, aquelles que tradicionalment han rebut un particular suport dels catalans arribats de fora del nostre país.

2.- La societat civil catalana, en la qual s'integra amb ple sentit de responsabilitat la Fundació Barcelona, contempla aquest moment amb la màxima atenció. El pensament de la Fundació el vàrem fer públic de forma particular l'any 1998 mitjançant el document *“Per un catalanisme renovat” (Propostes per a la renovació del discurs nacionalista a la recerca d'un nou missatge capaç de donar la resposta als reptes de la societat catalana contemporània.)*, document que s'adjunta com annex a aquesta

nova aportació. Les reflexions que ara fem lliguen directament amb el que vàrem exposar en el Document del 1998, adaptant o actualitzant els plantejaments en la mesura en que resulti estrictament necessari com a resultat del pas del temps i dels canvis en el mapa polític.

Des de la Fundació Barcelona som conscients que ni els països ni les societats s'aturen mentre els seus polítics reorientin les seves respectives posicions. Els problemes i necessitats de Catalunya i de la seva gent segueixen presents i esperen respostes, i ara estem davant d'una oportunitat per tal que rebin una nova mirada que ens permeti a tots avançar de forma més decidida en el benestar dels nostres ciutadans; en la nostra competitivitat a Espanya, a Europa i al món; en el reconeixement i millora dels instruments d'autogovern; i en el seu finançament.

Convençuts que les grans línies apuntades al Document de 1998 segueixen tenint plena vigència, les reprenem per insistir-hi amb la confiança que la nova majoria de govern les prengui en consideració com a propostes que responen a un model de país catalanista i de progrés.

3.- Les negociacions que han portat a la formació del nou Govern han creat a Catalunya un clima polític que pot no ser positiu en la mesura en que ha deixat malmeses les relacions entre les principals forces catalanistes del país. I tot i que els polítics i els partits són importants, no volem perdre de vista que Catalunya ho és molt més. Catalunya som els catalans i com a tals –i en el nostre cas com a membres de la societat civil organitzada-, tenim responsabilitats envers el país, envers nosaltres mateixos com a col·lectiu. Si bé les tensions entre partits catalanistes podrien ser preocupants, això no ens ha de confondre: la cohesió social i nacional era i continua sent alta i, com ja s'ha dit, la coincidència existent al voltant de la qüestió nacional ha estat expressada per la major part de la població, quasi transversalment, en les passades eleccions al Parlament de Catalunya.

Hem de rebutjar doncs les actituds partidistes demagògiques que puguin fer mal a la cohesió. Fa temps que sabem que ningú que vulgui ser català no ha de ser rebutjat. Això no és doncs nou d'ara. Des dels anys seixanta el PSUC, el procés d'unificació del socialisme, el nacionalisme integrador de Convergència i Unió, diferents moviments vinculats a l'Església i a d'altres institucions i entitats civils, o els sindicats, entre molts

d'altres, han fet possible que allò que “som un sol poble” sigui una realitat. També en el Document annex que vàrem aprovar el 1998 es pot llegir: *“apostem per reforçar un sentiment d'identitat fonamentat en uns interessos comuns i en la voluntat de formar part d'un projecte de futur”*.

En aquest moment s'ha de potenciar el món del catalanisme com a àmbit comú de trobada, allunyat de la picabaralla de partit. Cal retornar capacitat d'acció política a la societat civil, i refer complicitats que permetin unir per continuar avançant cap al futur.

4.- D'altra banda, constituïria un greu error pretendre la simplificació d'enllaçar aquest nou moment polític que vivim a Catalunya a l'inici del segle XXI amb la nostàlgia de caire romàntic de les majories d'esquerra viscudes a la II República, en un temps de dramàtica divisió social. Un error que ignoraria la complexitat social de la Catalunya d'avui, la profunda evolució de la nostra societat cap a plantejaments de progrés que no sols són tolerats sinó també assumits i desitjats per la immensa majoria de la nostra gent i dels seus representants polítics de quasi tot l'arc parlamentari. Com dèiem el 1998, hi ha molt a fer en la lluita contra la marginació, en la correcció de les desigualtats, en la recerca de la igualtat d'oportunitats, en la resolució del conflicte entre creixement econòmic i protecció del medi ambient, en la superació de l'escissió entre els beneficiaris de la globalització i de la societat de la informació i els que en queden al marge, en el reforçament de l'estat de benestar, en l'atenció als efectes de tota mena dels moviments migratoris, en la lluita contra la discriminació entre homes i dones. I en aquesta direcció el nou Govern i la nova majoria té evidentment el dret de modificar les prioritats i les propostes de solució dels que l'han precedit. Però ha de buscar la complicitat de tots, escoltar a tots, servir a tots, moderant i contrastant els pressupòsits ideològics que coexisteixen en el seu si, amb el respecte a la realitat social a la que es volen aplicar, lluny de qualsevol dogmatisme ideològic.

Una única Catalunya, doncs, moderna, integradora, catalanista i oberta al progrés. Amb noves solucions i noves respostes als reptes plantejats, però amb reforçada unitat social en el terreny identitari basada en decisions lliures dels ciutadans en suport d'un present i un futur col·lectiu. I buscant també mantenir aquesta unitat social al formular noves propostes que afectin els elements més essencials de tot allò que integra el desenvolupament de l'individu i de la seva projecció social i familiar.

5.- La lectura del Document “*Per un catalanisme renovat*” posa de manifest l’existència d’objectius comuns que podíem compartir amb anteriors Governos, amb l’actual i amb moltes altres entitats de la societat civil. I no estem parlant només de grans objectius generals, com es pot comprovar fàcilment. Tres exemples concrets en poden ser una bona il·lustració:

A) La reforma de l’Estatut d’Autonomia de Catalunya.

Des de la Fundació Barcelona reclamàvem l’any 1998 i reclamem ara la necessitat de resoldre d’una vegada per totes “*els seculars problemes d’encaix derivats d’interpretacions no coincidents, i moltes vegades contraposades, de la pròpia idea d’Espanya. El punt de partida d’aquest encaix ha de ser el reconeixement de la plenitud del dret a l’autogovern de Catalunya, i per tant, en el fet que la relació entre Catalunya i Espanya es basa en un pacte lliure.*”

En aquell moment no posàvem l’èmfasi en la metodologia a emprar, políticament parlant. No cal dir doncs que subscriuïm plenament la necessitat de dotar-nos d’un nou Estatut que ens permeti decidir lliurement el nostre futur col·lectiu. Com ja dèiem aleshores: “*el que sí està clar és que el model autonòmic actual ha de ser revisat profundament, i que aquesta revisió ha de comportar canvis fonamentals almenys en tres fronts: el finançament, l’administració única, el poder judicial i la capacitat real d’exercici de polítiques pròpies.*”

B) El nou sistema de finançament.

L’any 1998 manifestàvem: “*En tant el model autonòmic actual no variï, i com a conseqüència d’una solidaritat mal entesa, Catalunya pateix un dèficit fiscal d’un volum tan extraordinari que minva decisivament la seva competitivitat econòmica i la seva capacitat real d’autogovern i que alhora és profundament injust pel ciutadà català. En conseqüència, el catalanisme ha de posar aquest tema al davant de les reivindicacions de noves transferències de competències.*”

C) Presència de Catalunya a Europa sense intermediaris.

El document de la Fundació Barcelona del 1998 ho tractava de la manera següent: “*Pel que fa a la presència de Catalunya en el marc europeu, i en la mesura de les seves forces, el catalanisme ha de procurar que la construcció d’Europa s’atengui al principi*

de subsidiarietat, de tal manera que només sigui decidit a nivell comunitari allò que sigui estrictament imprescindible, defugint qualsevol intent d'uniformització dels pobles europeus. Per fer-ho, cal que Catalunya pugui tenir una veu a Europa, i per això cal que sigui circumscripció electoral europea i que compti amb mecanismes de representació directa davant la Unió Europea.”

El pas dels anys només ha agreujat aquesta situació, fent ja absolutament urgent i necessària una reforma que doni a Catalunya el paper que li correspon en les cada dia més abundants decisions europees que ens afecten.

6.- Volem deixar constància del nostre rebuig a les interferències en els afers interns del nostre país practicades per determinats cercles polítics i mediàtics espanyols. Constitueixen, òbviament, una falta de respecte a les decisions legítimes adoptades pels representants que tots plegats hem elegit al Parlament de Catalunya. Són atacs que lluny de basar-se en legítimes discrepàncies sobre propostes polítiques concretes només busquen la confrontació i la crispació general per tal d'assolir altres objectius. Aquests atacs i crits d'alarma, sovint basats en mentides i veritats dites a mitges, no sols ajuden de fet a la desintegració d'aquella unitat que diuen voler defensar, fent més difícil la comprensió entre els pobles d'Espanya per un simple interès electoral, sinó que poden dificultar greument aquella indispensable cooperació entre institucions que resulta tan necessària pel progrés no només de Catalunya sinó també de l'Estat en el seu conjunt.

7.- Per últim, la Fundació Barcelona vol fer una darrera reflexió que porta implícit un missatge d'engrescament adreçat a la societat civil catalana. El nou escenari que s'ha obert a Catalunya arran de les darreres eleccions municipals i autonòmiques té una diferència bàsica en relació al que havia succeït a Catalunya durant molts anys: cap força política pot governar en solitari a cap de les institucions més importants de Catalunya. Això comporta incorporar com a mètode habitual de treball el dialogar i el pactar, tant entre les forces de govern com amb els grups de la oposició i amb la societat en general. De retruc, es transmet així als ciutadans la percepció que s'ha produït un afebliment del poder dels grups polítics, vistos fins fa ben poc com a blocs monolítics sense capacitat d'alternança, ja fos en l'àmbit autonòmic o en el municipal.

És en aquest nou context quan pot guanyar o recuperar el seu protagonisme la societat civil, sense per això voler substituir el paper fonamental dels partits polítics. Aquesta oportunitat de major enfortiment i rellevància de la societat civil arriba a més en un moment molt oportú ja que, com indicàvem a l'inici d'aquest Document, mai com fins ara hi havia hagut una tan gran coincidència en els objectius nacionals bàsics: nou estatut, millor finançament i presència catalana a Europa.

Tots som conscients, també els partits polítics, que aquests ambiciosos reptes només s'assoliran si la societat civil catalana se'ls fa seus, no solament en la seva construcció teòrica sinó amb actuacions concretes. Cadascú des de l'àmbit que li correspon, però units tots en l'objectiu, i amb el grau d'esforç i coratge necessari per assolir l'èxit. Cal ja des d'ara bastir una densa xarxa de complicitats socials, des de la plena llibertat de cadascú, que ens permeti aprofitar aquest moment històric.

No oblidem mai que la consciència comunitària és anterior a l'estructuració política.

8.- La Fundació Barcelona reitera, un cop més, la seva voluntat de contribuir a través de les seves reflexions i propostes i des de la seva total independència a l'enriquiment del debat polític i a la recerca de noves respostes als nous reptes de la societat catalana contemporània. Especialment, la Fundació Barcelona expressa la seva voluntat de contribuir a obtenir aquestes necessàries complicitats i establir els mecanismes de coordinació i col·laboració tant amb la societat civil com amb els estaments polítics per tal d'assolir els objectius que tots plegats compartim.

Barcelona, gener de 2004